

Ὁμιλία 26η

(Αποκ. 5, 1-6)

Τό μυστηριῶδες βιβλίον.

Τό ἐσφαγμένον καί ἐστηγός ἀρνίον.

Βρχώμαστε, ἀγαπητοί μου, νά ἀναλύσουμε, μέ τήν βοήθεια τοῦ Θεοῦ, τό 5ο κεφάλαιο τῆς Ἀποκαλύψεως, τό ὁποῖο ἔρχεται νά συμπληρώσει τήν ὑπάρχουσα ὀπτασιακή εἰκόνα κατὰ τρόπο μεγαλειώδη καί δραματικό, ὅπως ἤδη ἄρχισε νά μᾶς τήν περιγράφει ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής στό προηγούμενο κεφάλαιο, τό 4ο.

Συμπληρώνεται ἡ εἰκόνα αὐτή μέ τό κατεσφραγισμένον μυστηριῶδες βιβλίον καί μέ τόν λυτρωτή Χριστό ὡς ἐσφαγμένον ἀρνίον. Εἶναι δύο κύρια σημεῖα πού συμπληρώνουν τήν εἰκόνα, ὅπως ἀναλύεται στό 5ο κεφάλαιο.

«Καί εἶδον ἐπὶ τήν δεξιάν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καί ἔξωθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά.»¹ Εἶδα, λέει ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής, στό δεξιό χέρι τοῦ καθημένου ἐπάνω στόν θρόνον, νά ὑπάρχει ἓνα βιβλίον γραμμένο ἀπό μέσα καί ἀπ' ἔξω, πού ἦταν κατασφραγισμένο μέ ἑπτά

1. Ἀποκ. 5, 1. Σέ κάποιους κώδικες ὑπάρχει ἡ γραφή «ἔμπροσθεν καί ἔσωθεν» ἢ «ἔμπροσθεν καί ὀπισθεν».

σφραγίδες.

Ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, ὅπως μᾶς λέει ἐδῶ τό χωρίο, εἶχε στό δεξί του χέρι ἓνα βιβλίο, πού θά τό ἔδινε σέ κάποιον. Τό βιβλίο αὐτό ἦταν περγαμηνό ἢ παπύρινο, πάντως ἦταν εἰλητό, εἰλητάριο, δηλαδή μία λωρίδα χάρτου. Ὅχι ὅπως εἶναι ἡ μορφή σήμερα τῶν βιβλίων, πού εἶναι φύλλα πού ἀπό τήν μία τους ἄκρη εἶναι κολλημένα, ἡ γνωστή μορφή δηλαδή τοῦ βιβλίου, ὅχι μ' αὐτή τήν ἔννοια, ἀλλά μέ τήν ἔννοια τοῦ εἰληταρίου, τοῦ εἰλητοῦ· δηλαδή δύο κύλινδροι, ὅπου ἐπάνω στόν ἓναν ἀπ' αὐτούς ἦταν τυλιγμένος ὁ πάπυρος ἢ ἡ περγαμηνή σέ μορφή λωρίδας, καί ὅταν ξετύλιγες τόν ἓναν κύλινδρο γιά νά διαβάσεις, τύλιγες τόν ἄλλο κύλινδρο.

Αὕτη ἦταν ἡ παλιά μορφή τῶν βιβλίων. Μέ αὐτήν τήν ἔννοια ἦταν τό βιβλίο πού κρατοῦσε ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, καί τό ὅποιο, κατά τόν ἱερό ὀπτασιασθή, ἦταν γραμμένο καί ἐσωτερικά καί ἐξωτερικά. Τώρα, ἀντιλαμβάνεσθε τί σημαίνει ἐσωτερικά καί ἐξωτερικά. Διότι, ἀφοῦ ἦταν μία λωρίδα γραφικῆς ὕλης, ἔγραφε κανεῖς καί ἀπό μέσα, ἀνοίγοντας τά ξύλα αὐτά, τούς κοντούς, ξετυλίγοντας τό βιβλίο –ὅχι ξεφυλλίζοντας– στήν ἐσωτερική ἐπιφάνεια, ἀλλά ἔγραφε καί ἀπ' ἔξω, στό ἀπ' ἔξω μέρος. Ἦταν λοιπόν γραμμένο τό βιβλίο καί ἐσωτερικά καί ἐξωτερικά.

Τί σημαίνει αὐτό τό βιβλίο, πού ἦταν γραμμένο καί ἀπό μέσα καί ἀπ' ἔξω;

Σημαίνει ἐδῶ τό ἐξῆς, ὅπως λέει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Καισαρείας: «Βιβλίον τὴν πάνσοφον τοῦ Θεοῦ μνήμην νοοῦμεν, ἐν ᾗ πάντες, κατὰ τὸν θεῖον Δαβίδ, γράφον-

ται, καὶ τῶν θείων κριμάτων τὴν ἄβυσσον. Ταύτης δὲ τὰ μὲν ἔσω, διὰ τὸ πνεῦμα, εὐληπτα οὐκ εἰσὶ, ἀλλὰ δυστέκμαρτα· τὰ δὲ ἔξω, διὰ τὸ γράμμα, εὐληπτότερα.»². Τί εἶναι αὐτό τό βιβλίον, τό εἰλητάριον; Εἶναι τό σύμβολο τῆς πάνσοφης μνήμης τοῦ Θεοῦ, στήν ὁποία εἶναι γραμμένα τά πάντα.

Μοιάζει μ' αὐτό πού πολλές φορές λέει ὁ λαός –ἂν καί ἔχει ἄλλη διάσταση ἐκεῖ· ἔχει διάσταση εἰμαρμένης καί δέν εἶναι σωστό· ἀλλά, ἐν πάσῃ περιπτώσει, πλησιάζει λίγο: *Εἶναι γραμμένα ὅλα· τό τί θά σοῦ συμβεῖ εἶναι γραμμένο*. Ὅμως γραμμένο δέν ὑπάρχει. Προσέξτε: *γραμμένο* δέν ὑπάρχει τίποτα! Ἀπλῶς αὐτά βρίσκονται στή μνήμη τοῦ Θεοῦ, στή γνώση τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνα πού πρόκειται νά γίνουν ἐλεύθερα, καί πού σύμβολό τους ἔχουν τό βιβλίον, δηλαδή τό γράψιμο. Ὅταν λοιπόν λέμε ὅτι κάτι εἶναι γραμμένο, εἶναι τό σύμβολο ἐκφράσεως τῆς γνώσεως ἢ τῆς μνήμης τοῦ Θεοῦ, καί ὅχι τό *γραμμένο*, τό *τυχερό*, τό *κισμέτ* πού λένε οἱ Τοῦρκοι. Ὅχι, δέν ὑπάρχει τίποτα ἀπό ὅλα αὐτά. Προσέξτε: ὁποῖος Χριστιανός ὑποστηρίζει ὅτι ἦταν γραφτό του ἢ *τυχερό* του νά πάθει ἢ νά τοῦ συμβεῖ κάτι, ἀμαρτάνει! Τό ὑπογραμμίζουμε αὐτό.³

Καί ἐκεῖ στό βιβλίον, λέει, εἶναι γραμμένα –πάντα σύμβολο– ἢ ἄβυσσος τῶν θείων κριμάτων, δηλαδή τό πῶς σκέπτεται ὁ Θεός, ποιὰ τά σχέδια τοῦ Θεοῦ, καί οὕτω καθ' ἐξῆς.

Ἀκόμη, τό ὅτι τό βιβλίον ἦταν γραμμένο ἀπό μέσα

2. PG 106, 260B.

3. Βλ. ἱεροῦ Χρυσοστόμου, *Περὶ εἰμαρμένης τε καὶ προνοίας Λόγοι* ἔξ, PG 50, 750-774.

καί ἀπ' ἔξω εἶναι σύμβολο ὅτι τά ἀπό μέσα δηλώνουν τό πνεῦμα τῶν πραγμάτων, τῶν γραμμάτων, ἐνῶ τά ἀπ' ἔξω δηλώνουν τό γράμμα. Δηλαδή, τό γράμμα, ὅπως καταλαβαίνετε, τό βλέπουμε, τό διαβάζουμε στήν Ἁγία Γραφή, ἥ, ἐν προκειμένῳ, στό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως. Τί εἶναι καταχωρημένο μέσα στήν Καινή Διαθήκη; τί διαβάζουμε; Τό γράμμα. Τό πνεῦμα ὅμως; Τό πνεῦμα εἶναι ἀπό μέσα, δηλαδή εἶναι κρυμμένο. Αὐτό ἀκριβῶς θέλει νά πεῖ ὅτι τό βιβλίο πού κρατοῦσε στό δεξιό του χέρι ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου ἦταν γραμμένο καί ἀπό μέσα καί ἀπ' ἔξω.⁴

Ἀλλά καί κάτι ἀκόμη λέει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας: «Βίβλος δὲ καὶ ἡ προφητεία νοεῖται». Ἐπίσης, τό βιβλίον εἶναι καί τό σύμβολο τῆς προφητείας· «ἦν αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ πεπληρωῶσθαι ἔφη· ἥς τὰ ἐξῆς ἐπ' ἐσχάτων πληρωθήσονται»⁵, τὴν ὁποία ὁ Χριστὸς στό Εὐαγγέλιο εἶπε ὅτι ἦρθε νά ἐκπληρώσει, τῆς ὁποίας τὰ παρακάτω θά ἐκπληρωθοῦν στά ἔσχατα.

Δηλαδή: Ὁ Κύριος θυμᾶστε τί εἶπε; «Μὴ νομίσῃτε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι»⁶. Δέν ἦρθα νά κα-

4. «Ἐσωθεν» εἶναι γραμμένοι «οἱ ἐξ Ἱερουσαλήμ», «ὡς θεοσεβεῖς», ἐπειδὴ ζοῦν «τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ νόμου», ἐνῶ «ὀπισθεν» εἶναι «οἱ ἐξ ἐθνῶν», πού ἔξαιτίας τῆς εἰδωλολατρίας στήν ὁποία ζοῦσαν πρὶν πιστέψουν στὸν Χριστό εἶναι «τῇ χεীরονι μοίρα». (Οἰκουμένιος, σ. 76. Ἀρέθας, σ. 577Α). «Ἡ πᾶσα Γραφή ἐστὶν ἡ δηλουμένη διὰ τῆς Βίβλου, ἔμπροσθεν μὲν γεγραμμένη διὰ τὴν πρόχειρον αὐτῆς ἐκδοχήν, ὀπισθεν δὲ διὰ τὴν ἀνακεχωρηκυῖαν καὶ πνευματικὴν.» (Τῶν εἰς τὸ Κατὰ Ἰωάννην ἐξηγητικῶν, Β', PG 14, 193Α).

5. PG 106, 260B.

6. Ματθ. 5, 17.

ταλύσω τόν νόμο, ἀλλά νά τόν πληρώσω. *Πληρώσω* σημαίνει τόσο νά συμπληρώσω, ὅσο καί νά ἐκπληρώσω. Ἐκεῖνο τό *ἐκπληρώσω* σημαίνει ὅτι ὁ Χριστός εἶναι τό βιβλίον τῆς προφητείας, ὁ ἴδιος εἶναι ἡ προφητεία. Ὁ ἴδιος ἔρχεται ὅχι μόνο νά ἐρμηνεύσει τήν προφητεία ὅπως θά τήν ἐρμήνευε ἓνας προφήτης, ἀλλά καί νά ἐκπληρώσει τήν προφητεία, νά πραγματοποιήσει τήν προφητεία.

Ὅλα αὐτά φανερόνουν τί εἶναι τό βιβλίον πού κρατάει στά χέρια του ὁ ἐπὶ τοῦ θρόνου καθήμενος, τό ὁποῖο πάει νά δώσει σέ κάποιον· σάν νά ἀναζητεῖται δηλαδή κάποιος, γιά νά τοῦ δοθεῖ τό βιβλίον αὐτό.

Τό βιβλίον ὅμως αὐτό ἦταν κατασφραγισμένο μέ *ἑπτὰ σφραγίδες*. Αὐτή ἡ πρόθεση κατά, στή λέξη *κατεσφραγισμένον*, ἐπιτείνει τή σημασία τοῦ σφραγισμοῦ. Δηλαδή, οἱ *ἑπτὰ σφραγίδες* πρέπει νά ἐννοηθοῦν σάν νά ἦταν ἀδύνατο νά ἀναγνωσθεῖ τό βιβλίον.⁷ Βέβαια, κατ' ἐπίδρασιν αὐτοῦ τοῦ χωρίου, λέμε καί στήν καθημερινή μας γλώσσα αὐτή τήν ἔκφραση: *Αὐτή ἡ ὑπόθεση εἶναι σφραγισμένη μέ ἑπτὰ σφραγίδες, ἐπτασφράγιση*. Τό λέμε αὐτό, ἀλλά κατ' ἐπίδρασιν, ἀπό ἐδῶ εἶναι· καί σημαίνει ὅτι δέν μπορεῖς νά καταλάβεις, νά ἐξιχνιάσεις μιά ὑπόθεση. Ἄρα τό βιβλίον ἦταν ἀκατανόητο, ἀπροσπέλαστο, μυστηριώδες.

Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας γράφει πάλι πάνω σ' αὐτό: «*Τὰς δὲ ἑπτὰ σφραγίδας, ἥ τὴν τελείαν τῆς βίβλου ἀσφάλειαν καὶ πᾶσιν ἄγνωστον δηλοῦν φημι, ἥ τὰς οἰκονομίας τοῦ ἐρευνῶντος τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ Πνεύματος*».

7. «Ὁ ἑβδομος, τέλειος ὢν ἀριθμός, δηλοῖ τὸ λίαν ἀσφαλῶς κλειῖσθαι καὶ κατασεσημάνθαι τὸ βιβλίον.» (Οἰκουμένιος, σ. 76)

ἂς λῦσαι πάσας οὐδεμία κτιστὴ φύσις δύναται.»⁸. Τί μπορεί νά φανερώνουν αὐτές οἱ ἑπτὰ σφραγίδες; Ὅτι ὑπάρχει πλήρης κατασφράγιση, πού νά μή μπορεί κανεῖς νά γνωρίσει τί γράφει στό βιβλίο, ἢ ἀπλῶς ὅτι ὑπάρχουν ἐκεῖ τά βάθη τοῦ μυστηρίου τῆς θείας οἰκονομίας, δηλαδή τό τί ὁ Θεός σκέπτεται νά κάνει στήν Ἱστορία, καί ποιό θά εἶναι τό τέλος τῆς Ἱστορίας.

Ἀλήθεια, ποιό τό τέλος τῆς Ἱστορίας; Τό ξέρουμε; Βλέπετε ὅτι ἔχουμε –ἐκτός βέβαια ἀπό τοὺς ἀγύρτες, τσαρλατάνους, ἀστρολόγους, ψεῦτες καί δαιμονισμένους ἀνθρώπους, πού προσπαθοῦν νά δώσουν μιά ἀπάντηση στό τί θά συμβεῖ μέσα στόν χρόνο ἢ στό τέλος τοῦ κόσμου– ἔχουμε καί ἐκείνους πού προσπαθοῦν μέ τό ἀνθρώπινο μυαλό τους νά καταλάβουν μερικά πράγματα γιά τό μέλλον, γιά τό μέλλον τῆς Ἱστορίας. Φυσικά αὐτό πού προβλέπουν δέν μπορεί νά πάει παραπέρα ἀπό τά εἴκοσι, τριάντα, πενήντα, τό πολύ ἑκατό χρόνια. Περισσότερο δέν μπορεί νά πάει. Κι αὐτά τά λένε εἰκάζοντας, ὑποθέτοντας. Ποιός γνωρίζει τό μέλλον; καί προπαντός αὐτό πού λέμε, καί πού εἶναι ἀκατανόητο στήν ἀνθρώπινη διάνοια καί ἀπορριπτό, τό τέλος τῆς Ἱστορίας; Σέ ὅποιον διανοούμενο μιλήσετε γιά τέλος τῆς Ἱστορίας, θά σᾶς τό ἀπορρίψει ἀμέσως. Γιατί; Δέν μπορούμε νά συλλάβουμε αὐτό πού λέει ἐδῶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, τέλος τῆς Ἱστορίας.

Ἦ Ε, λοιπόν, ὅλα αὐτά εἶναι σφραγισμένα μέ ἑπτὰ σφραγίδες· δηλαδή εἶναι ἀπροσπέλαστα, μυστηριώδη, ἀκατανόητα.

8. PG 106, 260B.

Ἀλλά καί τό σπονδαῖο, πού θά παρακαλέσω ἰδιαιτέρως νά τό προσέξουμε, εἶναι ὅτι ὑπάρχει μία διέπουσα ἀρχή ἐδῶ, στό κεφάλαιο αὐτό, ὅτι οὐδεμία κτιστή φύση δέν μπορεῖ νά ἀνοίξει αὐτό τό βιβλίο.

Ὅπως λοιπόν ἀντιλαμβανόμαστε, τό περιεχόμενο τοῦ βιβλίου πού προτάσσεται νά ἐπιδοθεῖ περιλαμβάνει ὅλο τό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως –αὐτό πού ἔχουμε στά χέρια μας– ἀπό τό 6ο ἕως τό 22ο κεφάλαιο, καί σ' αὐτό περιέχεται ὁλόκληρο τό σωτηριῶδες σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιά τό μέλλον, ἐκεῖνο τό «*ἃ δεῖ γενέσθαι*». Τό σωτηριῶδες αὐτό μέλλον, πού εἶναι ἀπρόσιτο σέ κάθε κτιστή δημιουργία ὅπως σᾶς τόνισα, εἶναι προσιτό καί γνωστό μόνο στό *ἐσφαγμένον ἀρνίον*, ὅπως θά δοῦμε πιό κάτω. Συνεπῶς, ἐφόσον τό *ἐσφαγμένον ἀρνίον* θά ἄνοιγε τό βιβλίον, τότε θά μπορούσαμε νά γνωρίσουμε –ἔστω τό *γράμμα*, καί ὄχι τό *πνεῦμα*– τό τί γράφει αὐτό τό βιβλίο.

Καί πράγματι τό βιβλίον ἀνοίχθηκε, καί φανερώθηκαν κατά ἕναν μεγαλειώδη τρόπο ἐκεῖνα πού ἔγραφε. Ξέρετε πῶς; Θά σᾶς τό πῶ μ' ἕνα παράδειγμα· καί, παρακαλῶ, προσέξτε το, γιατί εἶναι ἕνα κλειδί κατανοήσεως.

Ἔχουμε κάποιον πού διηγεῖται μία ἱστορία, καί τόν βλέπουμε στόν κινηματογράφο, σέ μία κινηματογραφική ταινία. Διηγεῖται μία ἱστορία· δηλαδή ἀνοίγει ἕνα βιβλίο καί ἀρχίζει νά διαβάσει. Ἐκεῖ πού διηγεῖται τήν ἱστορία, ἐκεῖ πού διαβάσει, χάνουμε τόν ἀναγνώστη, ὄχι ὅμως τή φωνή του· ἀκοῦμε τήν διήγηση. Προβάλλει τώρα ὁ κινηματογράφος σκηνές κατά ἐποπτικό τρόπο, ὡς εἰκόνες δηλαδή, ἀπό ἐκεῖνα πού περιγράφει ὁ ἄνθρωπος πού διηγεῖται καί διαβάσει ἀπό τό βιβλίο.

Δηλαδή νά: Κάποιος διηγείται μία ιστορία από τήν Μικρά Ἀσία, τά γεγονότα τῆς καταστροφῆς καί λοιπά καί λοιπά. Ἐκεῖ λοιπόν πού τόν βλέπουμε νά διαβάξει, τόν χάνουμε ἀπό τήν ὁθόνη, ἀκοῦμε ὅμως τή φωνή του, συνεχίζει νά διηγείται. Καί τώρα βλέπουμε τή Σμύρνη, βλέπουμε τίς ἄλλες πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, βλέπουμε τή φωτιά πού βάζουν οἱ Τοῦρκοι, βλέπουμε τήν ἀναχώρηση, τήν ἄτακτη ἐκείνη ἀναχώρηση τῶν ἀνθρώπων μας πού ἔφυγαν ἀπό τήν Ἀνατολή, καί λοιπά. Ὁ διηγούμενος συνεχίζει τήν διήγηση, ἀκοῦμε τή φωνή του, ἐνῶ οἱ εἰκόνες ἀλλάζουν συνέχεια.

Αὐτό τό πράγμα, ἀγαπητοί μου, γίνεται κι ἐδῶ. Θά δοῦμε πιό κάτω –αὐτό θά τό δοῦμε τοῦ χρόνου, πρῶτα ὁ Θεός– ὅταν θά ἀρχίσουν νά ἀνοίγονται οἱ σφραγίδες μία-μία, ἐνῶ θά ἀνοίγεται μία σφραγίδα –καί θά τήν ἀνοίγει τό ἐσφαγμένον ἄρνιον– ἀμέσως θά ἐκτυλίσσει καί μία εἰκόνα. Μέ τή διαφορά πώς, στό παράδειγμα πού σᾶς εἶπα, τά τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πού διηγείται ὁ διηγούμενος ἀνήκουν στό παρελθόν, ἐνῶ αὐτά ἐδῶ ἐν προκειμένῳ ἀνήκουν στό μέλλον. Ἐπειδή λοιπόν ἀνήκουν στό μέλλον κι ἐπειδή ἔχουμε εἰκόνες καί ὄχι διατυπώσεις καί ὁρισμούς, γι' αὐτό ἡ ἐρμηνεία τους εἶναι δύσκολη. Ὅπως θά ξέρετε, ἡ εἰκόνα εἶναι πληθωρική, εἶναι πλούσια, ἀλλά ταυτοχρόνως εἶναι καί ἀσαφής, ἐπειδή ἀκριβῶς εἶναι πληθωρική, δηλαδή ἔχει πολλές ἐρμηνεῖς.

Ἔτσι, ἐκτυλίσσει τό γράμμα –τό ὁποῖο καταγράφεται ἀπό τόν εὐαγγελιστή Ἰωάννη στό βιβλίό τῆς Ἀποκαλύψεως, πού κρατᾶμε τώρα στά χέρια μας καί πού ἀναλύουμε–, ἐνῶ τό πνεῦμα τῶν γραφομένων θά κατανοεῖται –κατά τήν ὠραιότατη καί βαθύτατη ἐρμη-

νεία τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου Καισαρείας⁹ σέ κάθε σημεῖο τῆς Ἱστορίας, καθώς θά ἐκδηλώνονται, θά φανερόν-
ται τά γραφόμενα καί θά πραγματοποιοῦνται αὐτά (οἱ
προφητεῖες) πού τό γράμμα ἔχει.

Θά παρακαλέσω, αὐτό τό πράγμα πού σᾶς εἶπα νά
τό κρατήσετε, γιατί ἀποτελεῖ ἓνα κλειδί γιά νά κατα-
νοήσουμε τήν Ἀποκάλυψη. Θά δεῖτε ὅτι ὑπάρχει ἓνας
κυκεώνας εἰκόνων, πού μπερδευόμαστε καί λέμε: *Μά*
ποῦ θά βροῦμε ἄκρη; Κάπως ἔτσι ὅμως μποροῦμε νά
βροῦμε τήν ἄκρη.

Εἶπαμε ὅτι τό ἐσφαγμένον ἄρνιον –πού ὅπως θά
δοῦμε εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός– εἶναι ἐκεῖνο πού μπο-
ρεῖ νά ἀνοίξει τό βιβλίο, διότι αὐτό μόνο γνωρίζει τά
μέλλοντα, καί καμμία ἄλλη κτιστή δημιουργία. Αὐτό τό
βλέπουμε ἀκόμη καί στά εὐαγγέλια.

Γράφει ὁ εὐαγγελιστής Ματθαῖος ἓναν λόγο τοῦ
ἴδιου τοῦ Κυρίου: «Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσον-
ται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.»¹⁰

9. Βλ. PG 106, 340C: «Τὴν μὲν ἀκρίβειαν τῆς ψήφου, ὥς καὶ τὰ
λοιπὰ τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, ὁ χρόνος ἀποκαλύψει καὶ ἡ
πεῖρα τοῖς νήφουσιν». Πρβλ. ἁγ. Εἰρηναίου Λουγδούνου, *Κατὰ*
Αἰρέσεων, V, 30, 3. PG 7, 1205C. Παν. Μπρατοιώτη, σσ. 218-219.
Πρβλ. ἁγίου Ἰππολύτου Ρώμης, *Ἀπόδειξις περὶ Χριστοῦ καὶ Ἀντι-*
χρίστου 50, BEΠ 6, 215 (κατὰ τὴν κριτική ἐκδοση τοῦ H. Achelis):
«Ἐχοντας δὲ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ (Α΄ Τιμ.
3, 9), μετὰ φόβου φυλάσσειν πιστῶς τὰ ὑπὸ τῶν μακαρίων προ-
φητῶν προειρημένα, ἵνα γινομένων αὐτῶν προειδότες μὴ σφαλ-
λώμεθα», καὶ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, *Εἰς τὴν ἀσάφειαν τῆς Παλαιᾶς*
Διαθήκης I, PG 56, 177: «Προφητεία δέ, ὅταν συνεσκιασμένως
λέγῃται, μετὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἔκβασιν γίνεται σαφεστέρα,
πρὸ δὲ τῆς ἐκβάσεως οὐδαμῶς».

10. Ματθ. 24, 35. Μᾶρκ. 13, 31. Λουκᾶ 21, 33.

Ἀγαπητοί μου, ποίος τολμάει νά πεῖ, μέσα στήν Ἱστορία, αὐτόν τόν λόγο, αὐτήν τήν κουβέντα; Ποίος τολμάει νά τό πεῖ, οἱ οὐρανοί θά περάσουν, ἀλλά τά λόγια μου ποτέ; Ποίος ἄνθρωπος τολμᾷ νά τό πεῖ; ποιοῦ κτιστό πλάσμα; ποιά κτιστή δημιουργία, ἄγγελος ἢ ἄνθρωπος; Μόνον ὁ Θεός τολμᾷ νά τό πεῖ. Κι ἐπειδὴ ὁ Χριστός εἶναι ὁ Θεός, γι' αὐτό καί τό λέει.

«Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν», κανεὶς δέν γνωρίζει –εἶναι τό κατεσφραγισμένον βιβλίον– «οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος»¹¹. Ἐάν ὅμως ὁ Πατήρ γνωρίζει, γνωρίζει καὶ ὁ Υἱός, ὡς ὁμοούσιος. Ἀλλά ἐδῶ δέν μιλάει γιὰ τόν ἑαυτό του ὡς Θεό. Διότι ὅταν ρωτήθηκε ἀπὸ τοὺς μαθητές του, πρόσθεσε «οὐδὲ ὁ υἱός»¹², ἐννοώντας τόν ἑαυτό του ὡς ἄνθρωπο καὶ ὄχι ὡς Θεό, καὶ αὐτό γιὰ νά πάψουν νά τόν ρωτοῦν.¹³

11. Ματθ. 24, 36. Βλ. Μάρκ. 13, 32.

12. Μάρκ. 13, 32.

13. «Ὡς μὲν Λόγος, γινώσκει, ὡς δὲ ἄνθρωπος, ἀγνοεῖ· ἀνθρώπου γὰρ ἴδιον τὸ ἀγνοεῖν, καὶ μάλιστα ταῦτα... οὐδενός ἐστι περιεργάζεσθαι, ἃ σεσιώπηκε αὐτός... ὅτι "οὐδὲ ὁ Υἱὸς οἶδεν" οὐδένα τῶν πιστῶν ἀγνοεῖν οἶμαι, ὅτι καὶ τοῦτο οὐδὲν ἦπτον διὰ τὴν σάρκα ὡς ἄνθρωπος ἔλεγεν. Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο ἐλάττωμα τοῦ Λόγου ἐστίν, ἀλλὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἧς ἐστὶν ἴδιον καὶ τὸ ἀγνοεῖν.» (Μ. Ἀθανασίου, Κατὰ Ἀρειανῶν, Λόγος Γ', PG 26, 413). «Τῷ μὲν εἰπεῖν "οὐδὲ οἱ ἄγγελοι", ἐπεστόμωσεν αὐτούς, ὥστε μὴ ζητῆσαι μαθεῖν... τὸ δὲ εἰπεῖν "οὐδὲ ὁ Υἱός", κωλύει οὐ μόνον μαθεῖν, ἀλλὰ καὶ ζητῆσαι. Ὅτι γὰρ διὰ τοῦτο εἴρηκεν, ἐπειδὴ περιεργότερους εἶδε γενομένους... Πῶς δέ, εἰ "πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν", τὴν ἡμέραν ἠγνόησεν; Ὁ γὰρ τοὺς αἰῶνας ποιήσας, εὐδηλον ὅτι καὶ τοὺς χρόνους· εἰ δὲ τοὺς χρόνους, καὶ τὴν ἡμέραν· πῶς οὖν ἦν ἐποίησεν ἀγνοεῖ;» (Ἰω. Χρυσόστομος, Εἰς τὸν Ματθαῖον, Ὁμιλία ΟΖ', Α', PG 58, 703).

Μιά παρέκβαση ἐδῶ. Ἔχουμε δύο γνώσεις στόν Χριστό. Ἔχουμε ἓνα πρόσωπο, ἔχουμε δύο θελήσεις, ἔχουμε καί δύο γνώσεις στόν Ἰησοῦ Χριστό· τήν θεία καί τήν ἀνθρώπινη. Ἡ ἀνθρώπινη εἶναι πεπερασμένη· ἡ θεία εἶναι ἄπειρη. Ὡς Θεός, γνωρίζει τά πάντα· ὅ,τι γνωρίζει ὁ Πατήρ, τό γνωρίζει κι ὁ Υἱός. Ὅταν ὁ ἴδιος λέει «ἐγὼ καί ὁ πατήρ ἐν ἐσμεν»¹⁴, εἴμαστε ἓνα, αὐτό ἐννοεῖ. Ὡς ἄνθρωπος εἶχε πεπερασμένη γνώση· πότε; ὅταν ἦταν ἐδῶ στή γῆ. Ἀλλά τώρα ἡ ἀνθρώπινη φύση γνωρίζει ὅσα καί ἡ θεία, ἔνεκα τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων του.¹⁵

Ὡστόσο ὁμως συνεχίζει καί λέει: «Ὁ πατήρ φιλεῖ τόν υἱόν καί πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτός ποιεῖ»¹⁶. Ὁ Πατήρ ἀγαπᾷ τόν Υἱό, καί ὅ,τι κάνει τό δείχνει στόν Υἱό.

Κι αὐτό πού εἶχε πεῖ τότε στούς μαθητές του, μετά τήν ἀνάστασή του: «Οὐχ ὑμῶν ἐστι γινῶναι χρόνους ἢ

14. Ἰωάν. 10, 30. Βλ. Ἰωάν. 5, 20. 10, 15. 21, 17. 9, 4. κ.ά.

15. Ὑποστατική ἔνωση στόν Χριστό εἶναι αὐτή πού ἔγινε στήν ὑπόσταση –ἐξ οὗ καί ἡ ὀνομασία–, στό πρόσωπο τοῦ Λόγου. Στήν ἔνωση αὐτή οἱ φύσεις τοῦ Θεανθρώπου δέν ἐπηρέασαν ἡ μία τήν ἄλλη, δέν μετατράπηκε ἡ μία στή φυσική ποιότητα τῆς ἄλλης, οὔτε ἡ μία ἀφομοίωσε τήν ἄλλη, ἀλλά κάθε μιά παρέμεινε στή φυσική της ποιότητα καί πληρότητα, χωρίς στό ἐξῆς νά ἀποχωρίζονται ἡ μία ἀπό τήν ἄλλη. Ἡ ὑποστατική ἔνωση τῶν δύο φύσεων, κατά τήν Δ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο, προσδιορίζεται μέ τά ἐπιρρήματα *ἀσυνχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως*. Αὐτήν τήν στενή ἐνότητα τῶν δύο φύσεων στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός τήν ὀνομάζει *περιχώρηση* (Βλ. *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως*, PG 94, 997-1228). Πρβλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Ἡ Ἀποκάλυψις*, Τόμος Α΄, Ὁμιλία 2η, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Κοινηγείου, Στόμιον 2023, ὑποσ. 26.

16. Ἰωάν. 5, 20.

καιρούς οὓς ὁ πατήρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ»¹⁷. Δέν εἶναι δική σας ὑπόθεση νά ξέρετε τούς χρόνους ἢ τούς καιρούς, τούς ὁποίους ὁ Πατήρ ὄρισε κατά τή δική του ἐξουσία.

Αὐτά εἶναι δηλωτικά ὅτι πράγματι τό μέλλον εἶναι σφραγισμένο μέ ἑπτά σφραγίδες. Ὅ,τι ἀποκαλύψει ὁ Θεός, θά μπορούμε νά τό ξέρουμε· ὅ,τι δέν ἀποκαλύψει, θά μένει σφραγισμένο.

«Καί εἶδον ἄγγελον ἰσχυρόν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἄξιός ἐστιν ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καί λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ;»¹⁸ Καί εἶδα ἄγγελο ἰσχυρό, λέει ὁ ἱερός Εὐαγγελιστής, δηλαδή ἄγγελο μέ ἰσχυρή φωνή, νά κηρύσσει μέ μεγάλη φωνή καί νά λέει: *Ποιός εἶναι ἄξιος νά ἀνοίξει τὸ βιβλίον καί τίς σφραγίδες του;*

Ἡ παρουσία τοῦ ἀγγέλου μέ τήν ἰσχυρή φωνή, ἀγαπητοί μου, θυμίζει ἐκεῖνον τόν λόγο τοῦ βιβλίου *Παροιμίαι*, στό 9ο κεφάλαιο, πού ἡ «σοφία», ἡ ἐνυπόστατος *Σοφία*, «ἔσφαξε τὰ ἑαυτῆς θύματα», τά σφάγια της, καί κάλεσε τούς συνδαιτημόνες –προσέξτε μία ὠραία φράση– «μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος»¹⁹!

Αὐτό τό ὑψηλόν κήρυγμα τοῦ βιβλίου τῶν Παροιμιῶν, καθώς καί ὁ ἄγγελος ὁ ἰσχυρός πού κηρύσσει μέ μεγάλη φωνή τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως, δείχνουν ὅτι ἐκεῖνο πού ἔπρεπε νά ἀκουστεῖ ἦταν ἀπαραίτητο νά ἀκουστεῖ στά πέρατα τῆς οἰκουμένης, –τί εἶπα;– στά πέρατα τῆς κτιστῆς δημιουργίας, ὁρατῆς καί ἀόρατης! Διότι αὐτό τό ὑψηλόν κήρυγμα, αὕτῃ ἡ μεγάλη φωνή,

17. Πράξ. 1, 7.

18. Ἀποκ. 5, 2.

19. Παρ. 9, 1-3.

δείχνει ὅχι μόνο τή δύναμη τῆς φωνῆς, ὥστε νά ἀκούσει καί ἡ τελευταία γωνίτσα ὁλόκληρης τῆς κτιστῆς δημιουργίας, ὁρατῆς καί ἀόρατης, δηλαδή τῶν ἀγγέλων, ἀλλά δείχνει καί τό ὕψος τοῦ περιεχομένου καί τῆς ποιότητος τοῦ βιβλίου. Καί ἀκόμη νά φανεῖ καί κάτι ἄλλο· ὅτι, ἀφοῦ κανεῖς δέν μπορεῖ νά ἀνοίξει τό βιβλίον, θά τό ἀνοίξει τό ἐσφαγμένον ἄρνιον.

Συνεπῶς τό ἐσφαγμένον ἄρνιον ἔχει νά παίζει ἓνα πολύ σπουδαῖο ρόλο στήν ἀποσφράγιση τοῦ βιβλίου, δηλαδή στήν ἀποκάλυψη τῶν μελλόντων τῆς Ἱστορίας.

«Καί οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.»²⁰ Καί κανεῖς στόν οὐρανό, οὔτε στή γῇ, οὔτε στά καταχθόνια, δέν μπορούσε νά ἀνοίξει τό βιβλίον, οὔτε ἄν νά τό βλέπει, ὅχι νά τό ἀνοίξει!

Μελαγχολική σημείωση αὐτή.

Θά ἐπικαλεσθῶ πάλι τόν ἅγιο Ἀνδρέα Καισαρείας. Σᾶς εἶχα πεῖ στήν ἀρχή τῶν ὁμιλιῶν μας ὅτι θά χρησιμοποιοῦμε τόν ἅγιο Ἀνδρέα καί κάθε ἐπίσημο τῆς Ἐκκλησίας μας ἐρμηνευτή, βῆμα πρὸς βῆμα, ἀκριβῶς γιά νά μὴν ποῦμε πράγματα φαντασιόπληκτα. Θά τό παρακαλέσω, αὐτό πάντα νά τό ἔχετε στό μυαλό σας. Γιατί, ξέρετε, ἡ φαντασία μας πολλές φορές νοσεῖ, καί ζητᾶ διάφορα πράγματα γιά νά ικανοποιήσῃ τή νοσηρότητά της, ἔστω καί ἂν ξέρει ὅτι αὐτά εἶναι ψεύτικα. Αὐτό τό πράγμα δέν εἶναι λόγος Θεοῦ καί δέν μπορεῖ νά προσφερθεῖ ἀπό τήν Ἐκκλησία. Ἀπό τήν Ἐκκλησία θά προσφερθεῖ τό ὑγιές, ὅχι τό νοσηρό, μέ σκοπό ὅχι

20. Ἀποκ. 5, 3.

νά ικανοποιεῖται ἡ νοσηρή μας φαντασία, ἀλλά νά μαθαίνουμε μόνον ὅ,τι ὁ Θεός ἀποκαλύπτει.

Λέει λοιπόν ὁ ἅγιος Ἀνδρέας: «Διὰ τοῦ, Οὐδεὶς ἠδύνατο ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, δηλοῦται μήτε ἀγγέλους, μήτε ἀνθρώπους τοὺς ἐν σαρκὶ ὄντας, μήτε τοὺς ἐκ σαρκὸς ἀποδεδημηκότας ἁγίους, τὴν ἀκριβῆ τῶν θείων κριμάτων κατελληφέναι γινῶσιν, πλὴν τοῦ Ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ τῶν προφητευθέντων περὶ αὐτοῦ ἔκπαλαι διὰ τῆς παρουσίας αὐτοῦ τὴν ἀσφάλειαν λύσαντος»²¹. Λέει ὅτι κανεὶς δέν θά μπορούσε νά ἀνοίξει τὸ βιβλίον, οὔτε ἄνθρωπος οὔτε ἄγγελος οὔτε ἅγιος πού ἔφυγε ἀπὸ τὴν παροῦσα ζωὴ, δηλαδή ἀπὸ τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων πού βρίσκονται στά καταχθόνια, δηλαδή στὸν Ἅδη.

Ἐδῶ βλέπουμε νά ὑπάρχει μία τριμερὴς ὑποδιαίρεση ὅλης γενικά τῆς κτιστῆς δημιουργίας· εἶναι τὰ ἐπουράνια, τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ καταχθόνια. Εἶναι μία τριμερὴς ὑποδιαίρεση, πού τὴν συναντοῦμε πολλές φορές στὴν Ἀγία Γραφή.²² Βεβαίως, περιττό νά σᾶς πῶ, αὐτὴ ἡ ὑποδιαίρεση τῶν ὄντων εἶναι συμβατική, καὶ αὐτό τό κρίνουμε μόνον ἀπὸ ἓνα σημεῖο, ἀπὸ τὰ καταχθόνια. Καταχθόνια εἶναι αὐτά πού βρίσκονται στά ἔγκατα τῆς γῆς· αὐτό σημαίνει κατά-χθόνια. Ἀλλά δέν εἶναι στά ἔγκατα τῆς γῆς οἱ ψυχές, ἀγαπητοί μου· αὐτό εἶναι μία ἔκφραση. Συνεπῶς ἡ τριμερὴς αὐτὴ ὑποδιαίρεση εἶναι συμβατική, καὶ θέλει νά δείξει αὐτά τὰ τρία ἐπίπεδα τῆς δημιουργίας: τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ἀνθρώπους καὶ τίς ψυχές τῶν κεκοιμημένων ἀνθρώπων.

21. PG 106, 260C.

22. Βλ. ᾠδ. 20, 4. Φιλip. 2, 10. κ.ἄ.

Πάντως θέλει νά πεῖ κάτι ἐδῶ· θέλει νά πεῖ ἐκεῖνο πού σᾶς εἶπα προηγουμένως, καί σᾶς εἶπα νά τό θυμόσαστε, ὅτι καμμία, μά καμμία κτιστή δημιουργία δέν μπορεῖ νά ἀνοίξει τό βιβλίο αὐτό. Καμμία! οὔτε ἄγγελος οὔτε ἄνθρωπος οὔτε ἅγιος!²³ Ὅπως σᾶς εἶπα, τό βιβλίο θά τό ἀνοίξει μόνο τό ἐσφαγμένον ἄρνιον.

Γίνεται λοιπόν φανερό ἀπό ἐδῶ –καί εἶναι πάρα πολύ σπουδαῖο αὐτό νά τό σημειώσουμε– ὅτι, ἀφοῦ σέ καμμία ἀπό τίς τρεῖς ὑποδιαιρέσεις τῆς κτίσεως δέν βρίσκεται κανένας νά ἀνοίξει τό βιβλίο, τό ἐσφαγμένον ἄρνιον δέν εἶναι κτίσμα. Προσέξτε: δέν εἶναι κτίσμα! Ἄρα τί εἶναι; Εἶναι ὁ Θεός! Ἄρα τό ἐσφαγμένον ἄρνιον, ξαναλέω, δέν εἶναι κτίσμα! Ποῦ εἶναι οἱ Χιλιастές, πού λένε ὅτι ὁ Υἱός εἶναι κτίσμα, καί βλασφημοῦν ἔτσι τό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ;

Τό ὅτι δέν μποροῦσε κανείς νά δεῖ τό βιβλίο, καί πολύ παραπάνω νά τό ἀνοίξει, αὐτό δείχνει τό μυστηριῶδες τοῦ μέλλοντος, τίς ἅγιες βουλές τοῦ Θεοῦ καί τό ἀπροσπέλαστο τῆς γνώσεώς του, ἀπό πλευρᾶς ἀνθρώπινης προγνώσεως· δέν μποροῦμε νά προγνωρίσουμε τίποτα, οὔτε νά προβλέψουμε τίποτα.

Ἀκόμη πρέπει νά ξέρουμε ὅτι ἡ προφητεία ἀνήκει στόν χῶρο τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ ποτέ νά χαλκεύσει προφητεία. Ἐκεῖνο πού σᾶς εἶπα προηγουμένως –τό ὅτι μπορεῖ κάποτε νά προβλέψει κάτι– εἶναι κατ' εἰκασίαν· πολύ δέ παραπάνω τό νά προβλέψει κάποιος τί μπορεῖ νά γίνει σέ εἴκοσι χρόνια –ἄς ποῦμε, τό

23. Βλ. Ἀρέθα, PG 106, 577C: «Οὐδὲ γὰρ ἄγγελος, οὐκ ἄνθρωπος ταῦτα κατώρθωσεν, ὥς φησιν Ἡσαΐας, οὐκ πρέσβυς, οὐκ ἄγγελος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος ἔσωσεν αὐτούς.» (Ἡσ. 63, 9).

μέλλον τῆς ἐπιστήμης– σέ εἴκοσι χρόνια ἢ σέ πενήντα ἢ σέ ἑκατό. Αὐτό ὅμως εἶναι μία εἰκασία, καί δέν μποροῦμε ποτέ νά ποῦμε λεπτομέρειες· μά ποτέ!

Ἡ προφητεία, ἐπαναλαμβάνω, εἶναι στόν χῶρο τοῦ Θεοῦ, καί συνεπῶς, ἐφόσον μόνο ἡ Ἐκκλησία μᾶς προσφέρει τήν προφητεία, εἶναι ἡ μόνη ἀληθινή πίστη. Οὔτε ὁ ἀνατολικός διαλογισμός ἔχει προφητεία, δηλαδή ὁ Βουδδισμός, οὔτε ἄλλα φροῦτα τῆς ἐποχῆς πού ἔρχονται ἀπό τήν Ἀνατολή καί ἐγκαθίστανται στόν Δυτικό κόσμο, καί μάλιστα σ' αὐτή τήν φτωχή ταλαίπωρη πατρίδα μας. Μόνο ἡ πίστη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἀληθινή, γιατί μόνη αὐτή κατέχει τήν γνώση τοῦ μέλλοντος, τήν ἀληθινή προφητεία, πού ἀνήκει, οἷς εἶπα, στόν χῶρο τοῦ Θεοῦ.

«Καί ἐγὼ –λέει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης– ἔκλαιον πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.»²⁴ Κι ἐγὼ ἔκλαιγα πολύ, γιατί δέν βρέθηκε κανένας... κανεὶς δέν βρέθηκε ἄξιος, οὔτε νά βλέπει τό βιβλίον, οὔτε πολύ παραπάνω νά τό ἀνοίξει.

Αὐτός ὁ Παρατατικός, «ἔκλαιον», δείχνει ὅτι ἀναζητεῖτο ἐναγωνίως μία λογική ὑπαρξη μέσα στήν κτιστή δημιουργία πού θά μπορούσε νά φανερώσει τήν τυχόν ἀγαθή ἔκβαση τῆς πορείας τῆς Ἐκκλησίας –πού μέσα στήν Ἱστορία ὑπέφερε ἀπό φοβεροὺς διωγμούς– ἀλλά δέν βρισκόταν καμμία τέτοια ὑπαρξη! Κι ὁ Εὐαγγελιστής, ἐφόσον ἀγαποῦσε τήν Ἐκκλησία καί ἔβλεπε ὅτι δέν ὑπάρχει κανεὶς πού νά ἀποκαλύψει ποιό εἶναι τό μέλλον της, ἔκλαιγε πολύ!

24. Ἀποκ. 5, 4.

ὦ, Κύριε, θά ἔλεγε ὁ Εὐαγγελιστής, θά διωκόμαστε διαρκῶς; Θά κρυβόμαστε σάν τούς ποντικούς μέσα στίς τρύπες τῆς γῆς γιά νά Σέ λατρέψουμε; Θά μᾶς σκορπίζουν οἱ ἐχθροί σου σάν τά παιδιά τοῦ λαγοῦ; Θά τρέχουμε ἀπό ὁδῶ καί ἀπό ἑεῖ; Κοίταξε, Κύριε· ἐγώ εἶμαι στερημένος τοῦ ποιμνίου σου, τῶν λογικῶν σου προβάτων. Ἐγώ εἶμαι ἐξόριστος στήν Πάτμο· δέν βλέπω τούς δικούς σου· εἶμαι ἐγώ κι Ἐσύ, Ἐσύ κι ἐγώ. Ποῦ εἶναι τό ποίμνιό σου; Σκορπισμένο! Πόσο, Κύριε, θά κρατήσῃ αὐτό; Γιά πάντα; σ' ὁλόκληρη τήν Ἰστορία; μέχρι πού νά ξανάρθῃς, Κύριε; Πές μας. Κανείς λοιπόν δέν ὑπάρχει πού ν' ἀποκαλύψει τί θά γίνῃ στό μέλλον; Σέ παρακαλῶ, Κύριε, πές μας!

Καί ὁ Εὐαγγελιστής κλαίει... διαρκῶς κλαίει! Καί μάλιστα αὐτό τό «ἔκλαιον πολύ» αὐτό δείχνει· παρατεταμένα καί πολύ.

Εἶπε κάποιος; Χωρίς δάκρυα δέν γράφηκε ἡ Ἀποκάλυψη· οὔτε μπορεῖ νά κατανοηθεῖ χωρίς δάκρυα!²⁵

Ἀγαπητοί μου, αὐτό θά ἔλεγα ὅτι ἰσχύει καί γιά ὁλόκληρη τήν Ἀγία Γραφή. Προσέξτε το. Ἄν πάρουμε αὐτό τό βιβλίο στά χέρια μας, τήν Ἀγία Γραφή, καί τό διαβάζουμε ἀκαδημαϊκά, ὅπως θά διαβάζαμε τά βιβλία τσέπης πού κυκλοφοροῦν μέ τά ποικίλα μυθιστορήματα, τότε ποτέ δέν θά γνωρίσουμε τό πνεῦμα τοῦ βιβλίου, παρὰ μόνο τό γράμμα. Γιά νά καταλάβουμε τό πνεῦμα τοῦ βιβλίου, πιστέψτε με, πρέπει νά χύσουμε δάκρυα πάνω στό βιβλίο αὐτό... ποικίλα δάκρυα· δάκρυα ἀπορίας καί ἀναζητήσεως τῶν βαθέων· Κύριε, τί

25. Ἄνευ δακρύων δέν ἐγράφη ἡ Ἀποκάλυψις, οὐδέ δύναται νά κατανοηθῇ ἄνευ δακρύων (Bengel). (Μπρατουίτης, σ. 125).

σημαίνει αυτό που διαβάζω ἐδῶ; Ἀποκάλυψέ το μου, φανέρωσέ το μου· ἡ δάκρυα χαρᾶς καί ικανοποιήσεως ἀπό τόν λόγο τοῦ Θεοῦ· ἡ δάκρυα που ἔρχονται ἀπό τή συναίσθηση τῆς μεγάλης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ... τῆς πολύ μεγάλης ἀγάπης τοῦ Θεοῦ! πάντως μέ δάκρυα. Τό βιβλίο αὐτό δέν ἀνοίγει χωρίς δάκρυα· ἀκοῦστε το, νά τό ξέρετε. Σᾶς παρακαλῶ πολύ νά τό καταλάβουμε αὐτό.

Πάντως, ἀπό τήν ὅλη σκηνή που βλέπουμε, εἶναι ὁ Πατήρ, που κρατάει τό βιβλίον –τό ὁποῖο ὅμως κανεῖς δέν βλέπει, ἀλλά ἔγινε φανερό γιατί ἐξαγγέλθηκε ἀπό τόν ἄγγελο· γι' αὐτό καί δέν δίδεται σαφῆς περιγραφή, ἐκτός τοῦ ὅτι τό κρατάει στό δεξί του χέρι ὁ Πατήρ καί ἐτοιμάζεται νά τό δώσει σέ κάποιον· ἀλλά σέ ποιόν;– εἶναι ἐπίσης ὁ ἄγγελος που φωνάζει, εἶναι καί ὁ Ἰωάννης που κλαίει.²⁶

Εἶναι ἀξιοπαρατήρητο αὐτό που λέει παρακάτω: «Καί εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε. ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων, ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυΐδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ.»²⁷. Μὴν κλαῖς! τοῦ λέει ἕνας ἀπό τοὺς πρεσβυτέρους. Τί ὠραία καί ἀληθινά συγκινητική εἰκόνα!

Πολλές φορές σέ κάποιον που κλαίει ἀπαρηγόρητα τοῦ λέμε: Μὴν κλαῖς. Ἀλλά ὅταν εἴμαστε ἐτοιμοὶ νά ποῦμε σέ κάποιον νά μὴ κλαίει, πρέπει καί νά ἔχουμε ἕτοιμο τόν λόγο γιά νά τόν κάνουμε νά μὴν κλαίει. Θά τοῦ ποῦμε νά σταματήσει, ἀλλά θά τοῦ ποῦμε καί τόν

26. Στήν ὅλη σκηνή παρατηροῦμε δύο τινά: τά δάκρυα τῆς Ἐκκλησίας, χωρίς τά ὁποῖα δέν ἀνοίγει ὁ οὐρανός, ἀλλά καί τήν μοναδικότητα τῆς ἀγαθῆς ἐκβάσεως, που εἶναι τό ἐσφαγμένον ἄρνιον.

27. Ἀποκ. 5, 5.

λόγο ἐκεῖνον γιά νά μήν ξανακλάψει πιά.

Ὅταν ὁ Κύριος εἶπε στή χήρα τῆς Ναΐν «μὴ κλαῖ-
ε»²⁸, τῆς τό εἶπε ὅχι φιλολογικά. Ὅχι ὅπως πολλές φο-
ρές ἐμεῖς μπορεῖ νά λέμε σέ κάποιον πού πενθεῖ μὴ
κλαῖς, χωρὶς νά τοῦ μιλήσουμε καί γιά τήν ἀνάσταση
τῶν νεκρῶν. Ἐάν τοῦ ποῦμε γι' αὐτήν, τότε ἔχουμε τό
δικαίωμα νά τοῦ ποῦμε καί τό μὴν κλαῖς. Καί ὁ Κύριος,
ὅταν εἶπε στή χήρα μὴν κλαῖς, εἶχε προστά του τήν
ἀνάσταση τοῦ γιοῦ της. Αὐτό εἶναι τόσο σπουδαῖο.

Ἕνας λοιπόν ἀπό τούς πρεσβυτέρους τοῦ εἶπε:
«μὴ κλαῖε», μὴν κλαῖς. Ὁ πρεσβύτερος αὐτός –θυμᾶστε
τήν εἰκόνα· οἱ εἴκοσι τέσσερις πρεσβύτεροι γύρω ἀπό
τόν θρόνο τοῦ καθημένου– ἀνήκει στό ἀνθρώπινο γέ-
νος, καί συνεπῶς συμεριζέται τήν θλίψη τοῦ Ἰωάννου.
Ἐπειδὴ τώρα αὐτός ὁ πρεσβύτερος ἀνήκει στόν οὐρά-
νιο χῶρο, βλέπει καί ἀπενίξει τόν Χριστό ὡς νικητή καί
δυναμένο νά ἀνοίξει τό βιβλίον, γι' αὐτό καί λέει στόν
Ἰωάννη μὴν κλαῖς. Εἶναι ἡ παρηγορία τῶν ἁγίων, πού
δίνουν στοὺς πιστοὺς πού βρίσκονται ἀγωνιζόμενοι ἐ-
δῶ στή γῆ. Ὡ, αὐτή ἡ παρηγορία...

Ξέρετε δέ ὅτι στήν κορυφή τῶν ἁγίων εἶναι ἡ ὑπε-
ραγία Θεοτόκος· γι' αὐτό καί τή λέμε ὑπερ-ἁγία. Ὅχι
ἀπλῶς ἁγία, ἀλλὰ ὑπερ-ἁγία, στήν κορυφή! Καί ἡ ὑπε-
ραγία Θεοτόκος παρηγορεῖ τούς ἀνθρώπους. Εἶναι ἡ
παρηγορία τῶν ἁγίων. Εἶναι πολύ μεγάλη ἡ παρηγορία
τῶν ἁγίων! Ὅσοι μάλιστα πιστοὶ ζοῦν τήν θλίψη τοῦ
κόσμου τούτου γιά χάρη τοῦ Χριστοῦ, αὐτήν τήν κατὰ
Θεόν θλίψη, τότε συχνά ἐπιτρέπει ὁ Θεός στήν ὑπερα-
γία Θεοτόκο καί στοὺς ἁγίους του νά δίνουν παρηγο-

28. Λουκᾶ 7, 13.

ρία στους πιστούς μέ διάφορους τρόπους. Δέν σᾶς λέω τώρα μέ ποιούς τρόπους· μέ πολλούς τρόπους. Δίνουν παρηγορία στους πιστούς... μεγάλη παρηγορία!

«*Ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων, ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυὶδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ.*»

Αὐτός ὁ πρεσβύτερος πού μιλάει στὸν Ἰωάννη δέν λέει τὸ ὄνομα *Ἰησοῦς Χριστός*, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖ δύο ἄλλα πασίγνωστα ὀνόματα, ὡς χριστολογικά χωρία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.²⁹

Τό πρῶτο ὄνομα: *ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα*. Τοῦ λέει: *Μὴν κλαῖς! Νά, νίκησε ὁ λέων, τό λιοντάρι, ἀπὸ τῆ φυλῆ τοῦ Ἰούδα*.

Ὅπως θά γνωρίζετε, ἀγαπητοί μου, αὐτό ἀναφέρεται στό βιβλίο τῆς Γενέσεως, στό προτελευταῖο κεφάλαιο.

Ὅταν ὁ Ἰακώβ δίνει προφητεῖες στά δώδεκα παιδιά του, λέει στὸν Ἰούδα ὅτι ἀπ' αὐτόν θά προέλθει ὁ Μεσσίας γιὰ νά ἔλθει στὸν κόσμο. Καί τοῦ λέει ἐκεῖ: «*Ἀναπесὼν ἐκοιμήθης ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος· τίς ἐγερεῖ αὐτόν;*»³⁰. Ξάπλωσες καί κοιμήθηκες σάν λιοντάρι καί σάν λιονταράκι! Ποιός τολμᾷ νά τόν ξυπνήσει; Ποιός τολμᾷ νά τόν σηκώσει, ἀφοῦ εἶναι λιοντάρι; Ποιός τολμάει νά πεῖ στό λιοντάρι *Σήκω, μ' ἐνοχλεῖς, φύγε ἀπὸ ὧδ*; Κανεῖς! Λιοντάρι εἶναι!... λιοντάρι! Δη-

29. Ἡ *Ἀποκάλυψη* σχετίζεται ἄμεσα μέ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, καί μάλιστα εἶναι θεμελιωμένη σ' αὐτήν, καταδεικνύοντας ἀνά πᾶσα στιγμή ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ προκαταγγελλένος ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη Μεσσίας.

30. *Γέν.* 49, 9.

λαδή, μὲ ἄλλα λόγια, εἶναι ὁ Μεσσίας, καὶ τὸν ἐμφανίζει ἐδῶ ὡς λέοντα.³¹

Χρησιμοποιεῖ λοιπὸν αὐτὴν τὴν γνωστότατη στούς Ἑβραίους χριστολογικὴ θέση τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης γιὰ νὰ δηλώσει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι ὁ Μεσσίας. Ταλαίπωροι Ἑβραῖοι, πού τὸν ἀναμένετε ἀκόμα, ἀλλὰ ἀντ' αὐτοῦ θὰ ἔλθει γιὰ σᾶς ὁ Ἀντίχριστος!³²

Τό ἄλλο ὄνομα: ἡ *ρίζα τοῦ Δαυὶδ*. Εἶναι ἀπὸ τὸν προφήτη Ἡσαΐα, 11ο κεφάλαιο, στίχοι 1-10 –σπίτι σας, ἅμα πᾶτε, νὰ τό διαβάσετε αὐτό. Λέει ἐκεῖ ὅτι ὁ Μεσσίας κατάγεται ἀπὸ τὴν ρίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ τοῦ δίνει χαρακτηριστικὰ μεσσιανά. Αὐτὰ βεβαίως δέν ἀποδίδονται στὸν Δαβίδ, γιατί ἡ *ρίζα τοῦ Ἰεσσαί* –Ἰεσσαί εἶναι ὁ πατέρας του– δέν ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτά, δέν εἶναι δυνατόν, γιατί ὁ Δαβίδ εἶναι μόνο ἄνθρωπος. Συνεπῶς ἡ «*ρίζα Δαυὶδ*» εἶναι ὁ ἀπόγονος τοῦ Δαβίδ, δηλαδή ὁ Μεσσίας.³³

31. Ὁ Κύριος ἔχει προφητευθεῖ ὡς λέων «*διὰ τε τὸ ἀνδρεῖον καὶ νικητικὸν καὶ βασιλικὸν αὐτοῦ*» (Ἀνθιμος, σ. 58). Ἀλλὰ ὡς λέων προσαγορεύεται καὶ ὁ ἀντίχριστος Διάβολος. Γράφει ὁ ἅγ. Ἰππόλυτος Ρώμης: «*Καὶ τὸν Ἀντίχριστον ὁμοίως λέοντα προανηγόρευσαν αἱ Γραφαὶ διὰ τὸ τυραννικὸν αὐτοῦ καὶ βίαιον* (βλ. Α' Πέτρο. 5, 8). *Κατὰ πάντα γὰρ ἐξομοιοῦσθαι βούλεται ὁ πλάνος τῷ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ. Λέων μὲν ὁ Χριστός, καὶ λέων ὁ Ἀντίχριστος· βασιλεὺς ὁ Χριστός, καὶ βασιλεὺς ὁ Ἀντίχριστος...*» (Αποδείξεις περὶ Χριστοῦ καὶ Ἀντιχρίστου, IV, PG 10, 733B).

32. Βλ. Ἰωάν. 5, 43.

33. «*Ρίζα μὲν Δαυὶδ, ὡς Κτίστης, διὰ τὴν θεότητα· ἐκ ρίζης δὲ αὐτοῦ, διὰ τὴν ἀνθρωπότητα.*» (Ἀνδρέας, σ. 260D). «*Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς... διὰ τε τὸ ἀνδρεῖον καὶ νικητικὸν καὶ βασιλικὸν αὐτοῦ, λέων προηγόρεται... ὡς δὲ καὶ τέλειος ἄνθρωπος γενόμενος, λέγεται ῥάβδος ἐκ τῆς ρίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐκ φυλῆς Δαβὶδ κατὰ τὸν Ἡσαΐαν.*» (Ἀνθιμος, σ. 58)

Πιθανότατα, τό ἓνα ἀπό τά τέσσερα ζῶα –πού εἶχαμε ἀναλύσει τήν περασμένη φορά καί πού ἔμοιαζε μέ λιοντάρι– πιθανότατα τό ζῶο αὐτό νά ἀπηχεῖ τήν ιδιότητα τοῦ Μεσσίου, ὅπως καί ὁ συμβολισμός τῶν ὑπόλοιπων τριῶν ζώων. Οἱ ιδιότητες αὐτές τῶν τεσσάρων ζώων ἀναφέρονται τόσο στόν καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου, ὅσο καί στό ἐσφαγμένον ἄρνιον, τόν Ἰησοῦ Χριστό.

Ἔτσι, ὁ Μεσσίας, ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἱστορικός Ἰησοῦς, νίκησε, ὑπερίσχυσε τῆς Ἱστορίας διὰ τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ του ἔργου, γιά νά ἀνοίξει αὐτό τό κατεσφραγισμένον βιβλίον.

«Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον ἐστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, ἃ εἰσὶ τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ ἀποστελλόμενα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν.»³⁴

Ὅπως βλέπουμε, ἡ εἰκόνα τῆς ὀπτασίας τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ συμπληρώνεται μέ ἓνα ἀκόμα κυριότατο στοιχεῖο, καί τό ὁποῖο ἐφεξῆς –νά τό θυμόμαστε– θά εἶναι δεσπότης σέ ὅλη τὴν Ἀποκάλυψη· θά δεσπόζει! Ἀρκεῖ νά σᾶς πῶ ὅτι αὐτὴ ἡ μορφή τοῦ ἐσφαγμένου ἄρνιου συναντᾶται εἴκοσι ἑννέα φορές μέσα στό βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως!

Ὡστε ποῖο εἶναι τό ἐσφαγμένον ἄρνιον; Εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός! Αὐτός εἶναι τό ἐσφαγμένον ἄρνιον.

Καί τώρα θά παρακαλέσω νά προσέξετε. Στό ὑπόλοιπο μέρος τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως ἡ θεολογία τοῦ ἄρνιου ἀντικαθιστᾶ τὴ θεολογία τοῦ σταυροῦ.

34. Ἀποκ. 5, 6.

Στό 1ο κεφάλαιο είδαμε κάποια σημεία, όπου ο Χριστός εμφανίζεται ως «ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν» – σαφῶς, ὁ πρῶτος πού ἀναστήθηκε ἀπό τούς νεκρούς. Ἐπίσης λέει ἐκεῖ ὅτι μᾶς ἔλουσε ἀπό τίς ἁμαρτίες μας «ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ», μέ τό αἷμα του. Ἀκόμη λέει ὅτι «ὄψεται αὐτόν πᾶς ὀφθαλμός καί οἵτινες αὐτόν ἐξεκέντησαν», θά τόν δοῦν ὅλοι ἐκεῖνοι πού τόν λόγχισαν. Συνεπῶς ἔχουμε τή θεολογία τοῦ σταυροῦ· εἶναι ὁ Χριστός ἐπί τοῦ σταυροῦ.³⁵

Τώρα, φεύγει ἡ θεολογία τοῦ σταυροῦ καί ἔρχεται ἡ θεολογία τοῦ ἁρνίου. Δέν θά μιλάει πλέον γιά τήν θεολογία τοῦ σταυροῦ, ἀλλά γιά τήν θεολογία τοῦ ἁρνίου. Φυσικά ὅμως αὐτή ἡ θεολογία τοῦ ἁρνίου εἶναι ἡ σταυρική θυσία τοῦ Χριστοῦ, καί συνεπῶς, ἀφοῦ ἔχουμε τό ἐσφαγμένον ἁρνίον, εἶναι τό ἴδιο πράγμα. Εἴτε μιᾶμε γιά τήν θεολογία τοῦ ἁρνίου εἴτε μιᾶμε γιά τήν θεολογία τοῦ σταυροῦ, εἶναι τό ἴδιο ἀκριβῶς πράγμα· ἀπλῶς ἀλλάζει ἡ ἔκφραση.

«Καί εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καί τῶν τεσσάρων ζώων καί ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἁρνίον ἐστηκός ὡς ἐσφαγμένον.»

Τό ἁρνίον λοιπόν, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, παίρνει τήν θέση του στό ὅλο σκηνικό. Δέν θά δοῦμε πουθενά τόν σταυρό, ἀλλά τό ἁρνίον. Ἡ εἰκόνα ὅλο καί συμπληρώνεται· ἀλλ' ὅμως φθάσαμε σέ μία ἐπαρκή συμπλήρωση. Λέω ἐπαρκή γιατί θά ἔχουμε κι ἄλλα συμπληρωματικά στοιχεῖα· ἀλλά ἡ κύρια εἰκόνα συμπληρώθηκε: εἶναι ὁ καθήμενος ἐπί τοῦ θρόνου, δηλαδή ὁ Πατήρ, εἶναι τό Πνεῦμα τό Ἅγιο ὡς ἐπτά καιόμενες λαμπάδες, εἶναι

35. Ἀποκ. 1, 5-7. Πρβλ. Κολ. 1, 18.

καί ὁ Υἱός ὡς ἐσφαγμένον ἀρνίον. Δηλαδή, στήν ὅλη εἰκόνα, στό ὅλο σκηνικό, ἔχουμε ὅλη τήν Ἁγία Τριάδα. Πῶς ἀλλιῶς νά ἐμφανισθεῖ ἡ Ἁγία Τριάδα; Εἶναι δυνατόν, ἀγαπητοί μου, νά ἐμφανισθεῖ ὁ Θεός; Πῶς;

Ὁ Μωυσῆς κάποτε ζήτησε ἀπό τόν Κύριο νά τοῦ ἐμφανισθεῖ. Τοῦ εἶπε λοιπόν, καί μάλιστα φιλικότατα, τό ἐξῆς: *Κύριε, μοῦ δείχνεις, μοῦ μιλάς, μοῦ λές τόσα καί τόσα, καί μέ ἀποκάλεσες καί φίλο σου. Ὅμως δέν εἶδα ποτέ τό πρόσωπό σου. Ἐλα νά μοῦ παρουσιασθεῖς! Ὁ Θεός τοῦ λέει: Κανείς δέν μπορεῖ νά δεῖ τό πρόσωπό μου καί νά ζήσει. Παρά ταῦτα θά σοῦ κάνω τή χάρη. Θά πᾶς σ' ἐκείνη τήν τρύπα, σ' ἐκείνη τή σπηλιά τοῦ βουνοῦ, κι ἐγώ θά σέ σκεπάσω μέ τό χέρι μου μέχρις ὅτου περάσω. Μετά θά ἀφαιρέσω τό χέρι μου καί θά δεῖς τά ὀπίσω μου, ὅχι τό πρόσωπό μου.*³⁶

Αὐτό καταγράφεται στήν Ἁγία Γραφή· πλὴν ὅμως δέν ὑπάρχει καμμία περιγραφή τῶν ὀπίσω τοῦ Θεοῦ, παρὰ μόνο ἀναφέρεται ὅτι ὁ Μωυσῆς εἶδε τά ὀπίσω τοῦ Θεοῦ. Τί σημαίνει αὐτό; Ὅτι εἶδε ἐκεῖνα πού δέν ἀναφέρονται στό πρόσωπο τοῦ Θεοῦ, δηλαδή εἶδε κάποια σύμβολα ἀσαφῆ τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ.³⁷

36. Ἐξοδ. 33, 18-23.

37. Πρόσωπο τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία παραμένει ἀπρόσιτη σέ κάθε κτιστή λογική φύση. Τά ὀπίσω τοῦ Θεοῦ εἶναι, κατά τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ θεῖες ἐνέργειες, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἀποκαλύπτεται καί δοᾷ ὁ Θεός. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ἐνῶ μᾶς λέει ὅτι στήν παρούσα ζωή γνωρίζουμε «δι' ἐσόπτρον ἐν αἰνίγματι» (Α΄ Κορ. 13,12), λίγο παρακάτω μᾶς λέει ὅτι οἱ δίκαιοι, «τότε», στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, θά βλέπουν τόν Θεό «πρόσωπον πρὸς πρόσωπον», ἐννοώντας τόν ἐνανθρωπήσαντα Υἱό τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ «ὁ ἑωρακὴς (αὐτόν) ἑώρακε τὸν Πατέρα» (Ἰωάν. 14,9) καί θά βλέπουμε αὐτόν «καθὼς ἐστι», ἐπειδὴ «ὅμοιοι

Ἐδῶ λοιπόν τώρα ἔχουμε τό πρόσωπο τοῦ Θεοῦ, ἀλλά μέ σύμβολα ὁμως. Διότι κανεῖς ποτέ δέν εἶδε τόν Ἅγιο Τριαδικό Θεό. Ὅχι ὁ Ἰωάννης ὁ ὀπτασιαστής, ὅχι κανεῖς ἅγιος, ἀλλά οὔτε καί οἱ ἄγγελοι· οὔτε τά Χερουβεὶμ καί τά Σεραφεῖμ, τά ὑποκάτω τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ. Κανεῖς! Κανεῖς ποτέ δέν εἶδε τό πρόσωπο τοῦ Θεοῦ ὅπως εἶναι. Μόνο ὁ Υἱός βλέπει τό πρόσωπο τοῦ Πατρός, καί ὁ Πατήρ τό πρόσωπο τοῦ Υἱοῦ. Μόνο τό Πνεῦμα τό Ἅγιο βλέπει καί ἐρευνᾷ τά βάθη τοῦ Θεοῦ καί κανεῖς ἄλλος.³⁸ Μόνο ὁ Θεός βλέπει τόν ἑαυτό του· κανεῖς ἄλλος!

Ὅμως ἔχουμε μπροστά μας μία εἰκόνα· τήν εἰκόνα τοῦ Ἀγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ σέ μία μεγαλειότητα, ἡ ὁποία ἀναφέρεται καί εἶναι συντονισμένη κατὰ κάποιον τρόπο καί διαρθρωμένη πρὸς τό μυστήριό τῆς θείας οἰκονομίας, δηλαδή τό μυστήριό τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου, ὅπως θά δοῦμε πιό κάτω. Διότι ἐδῶ στήν εἰκόνα ἔχουμε τό Ἅγιο Πνεῦμα, τό ὁποῖο ἐμφανίζεται μέ ἓνα ἐπτάγλωσσο πῦρ, ὡς ἐπτά λαμπάδες καιόμενες, πού ἀποστέλλεται στόν κόσμο τήν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, προσφέρει τά χαρίσματά του καί ἐπικυρώνει τήν υἱοθεσία τῶν ἀνθρώπων· ἔχουμε τόν Υἱό, ὡς ἀρνίον, πού

αὐτῷ ἐσόμεθα» (Α΄ Ἰωάν. 3,2). Γράφει ἐπ' αὐτοῦ ὁ Δίδυμος ὁ Τυφλός: «Κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὁπίσω δόξης αὐτοῦ τυγχάνει τὸ "σάρκα αὐτὸν γενέσθαι" καὶ ὀφθῆναι ἐν σαρκί, πρὸ τῆς τοιαύτης ἐμφανίου δόξης οὔσης "μονογενοῦς παρὰ Πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας".» (Εἰς τὸν Ζαχαρίαν, 1.141. 5-8) καὶ «Ἡ μὲν προκόσμος ὑπαρξίς τε καὶ θειότης δηλοῦται διὰ τοῦ "προσώπου"· ἡ δὲ δημιουργία καὶ πρόνοια διὰ τῶν "ὀπίσω".» (τοῦ ἰδίου, Εἰς τὴν Ὀκτάτευχον, PG 39, 1116AB).

38. Βλ. Α΄ Κορ. 2, 10.

δείχνει ότι ἐνανθρώπησε καί θυσιάστηκε γιά τήν σωτηρία τοῦ κόσμου· ἔχουμε καί τόν Πατέρα, ὡς *καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου*.

Συνεπῶς ἡ εἰκόνα πού βλέπει ὁ Ἰωάννης εἶναι ἡ εἰκόνα τῆς Ἀγίας Τριάδος ὡς πρός τό μυστήριο τῆς θείας οἰκονομίας, ὡς πρός τό μυστήριο τῆς σωτηρίας τοῦ κόσμου. Εἶναι λοιπόν σχετική εἰκόνα. Δέν εἶναι πολύπλευρη, νά δώσει ὅλες τίς πτυχές τῆς γνώσεως τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ· δίνει μόνο μία πλευρά, τήν σωτηρία τοῦ κόσμου.

Ἄς προσέξουμε καί κάτι ἄλλο. Ὅπως εἶναι διαρθρωμένη ἡ εἰκόνα, μπροστά στόν *καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου* εἶναι οἱ *ἑπτὰ λαμπάδες* καί τό *ἐσφαγμένον ἄρνιον*. Αὐτό φανερώνει ὅτι ὁ Πατήρ ἀποστέλλει καί τόν Υἱό καί τό Πνεῦμα τό Ἅγιο στόν κόσμο. Ὁ Υἱός, ὡς Θεάνθρωπος καί ἀποστελλόμενος στόν κόσμο, στέκεται μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων. Ὡραία εἰκόνα, πού λέει: *εἶδα τό ἄρνιον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καί τῶν τεσσάρων ζώων καί ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνάμεσα*. Ἄς ποῦμε, ὁ θρόνος εἶναι ἐδῶ στή μέση, καί γύρω οἱ *εἴκοσι τέσσερις πρεσβύτεροι*· συνεπῶς τό *ἄρνιον* βρίσκεται μεταξύ τοῦ θρόνου καί τῶν *εἴκοσι τεσσάρων πρεσβυτέρων*, σ' αὐτόν τόν χῶρο. Τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι τό *ἄρνιον* στέκεται μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων! Εἶναι ὁ Μεσίτης Χριστός, πού εἶναι μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων!

Ἀκοῦστε πῶς τό σημειώνει μεγαλειωδῶς ὁ ἀπόστολος Παῦλος στήν *Α΄ Πρὸς Τιμόθεον* ἐπιστολή του: «*Ὁ Θεὸς πάντα ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. εἷς γὰρ Θεός, εἷς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς.*»

Εἶδате; ἄνθρωπος! ἡ ἀνθρώπινη φύση, ὁ Ἰησοῦς Χριστός· ἐξ ἄλλου καὶ Χριστός θά πει Μεσσίας, ἡ ἀνθρώπινη φύση.³⁹ «ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις»⁴⁰.

Ὡστε λοιπόν, ὅταν τὸ ἀρνίον εἶναι μεταξύ Θεοῦ καὶ πρεσβυτέρων, μεταξύ ἁγίων καὶ Θεοῦ, ἔχει τὸν ρόλο τοῦ Μεσσία, καὶ εἶναι ρόλος λυτρωτικός.

Ἐδῶ, γιὰ νὰ τὸ καταλάβετε, θά ἤθελα νὰ σᾶς πῶ ἀπὸ τὴν Τεχνική ἓνα παράδειγμα, πού ἔχει σχέση μέ τὴν προσαρμογὴ τοῦ πηνίου φωνῆς ἑνὸς μεγαφώνου μέ τὸ πρωτεύον τοῦ μετασχηματιστοῦ. Ἴσως ὅμως δέν θά τὸ καταλάβετε· ἀλλά εἶναι ἓνα θαυμάσιο παράδειγμα, γιὰ νὰ ἐκφράσει κανεῖς αὐτό πού τώρα θά ἤθελα νὰ σᾶς πῶ.⁴¹

39. Μεσσίας: ἀπὸ τὴν ἑβραϊκὴ λέξη *masiha* < μεσσίας, πού σημαίνει χριστός, δηλαδή ὁ ἀλειμμένος μέ εἰδικὸ ἔλαιο, πού προέβλεπε ὁ ἑβραϊκὸς νόμος γιὰ τοὺς ἱερεῖς. Πρβλ. Ἰωάν. 1, 41: «εὐρήκαμεν τὸν Μεσσίαν· ὃ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον Χριστός».

40. Α' Τιμ. 2, 4-6.

41. Τὸ παράδειγμα ἔχει νὰ κάνει μέ τὸν μετασχηματιστὴ ἐξόδου τοῦ κυκλώματος ἑνὸς ἐνισχυτῆ μέ λυχνίες, ὁ ὁποῖος παρεμβάλλεται ἀνάμεσα στὴν τελευταία βαθμίδα τῆς ἐνισχυτικῆς διατάξεως καὶ στό πηνίον φωνῆς τοῦ μεγαφώνου (voicecoil). Αὐτό συμβαίνει γιὰ τὸ πηνίον τοῦ μεγαφώνου ἔχει μικρὴ σύνθετη ἀντίσταση –τῆς τάξεως τῶν 4Ω ἢ 8Ω– καὶ δέν ἐπιτρέπει τὴν ἀπευθείας σύνδεση τοῦ μεγαφώνου μέ τὴ λυχνία ἐξόδου τοῦ κυκλώματος, πού ἔχει μεγάλη σύνθετη ἀντίσταση φορτίου. Ἐτσι λοιπόν ὁ μετασχηματιστὴς ἐξόδου προσαρμόζει αὐτὴν τὴ μεγάλη ἀντίσταση τῆς λυχνίας στὶς ἀπαιτήσεις τοῦ πηνίου φωνῆς τοῦ μεγαφώνου, καὶ ἐπιτυγχάνεται ἡ μεταφορά τοῦ σήματος, ὅπως ἐπίσης καὶ ἡ μέγιστη δυνατὴ ἰσχύς ἀπὸ τὴν λυχνία πρὸς τὸ μεγάφωνο. Ὁ Γέροντάς μας, π. Ἀθανάσιος, συχνά στὶς ὁμιλίες του, γιὰ περιοσότερη κατανόηση τῶν διδασκομένων, χρησιμοποιοῦσε πολλὰ φυσικὰ ἢ τεχνικὰ ἀνάλογα. Ὅμως σ' αὐτό τὸ σημεῖο ἔκρινε πῶς τὸ ἀκροατήριό του δέν θά τὸν κατα-

Ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Χριστός, εἶναι ἓνα πρόσωπο μέ τις δύο του ὄψεις, τις δύο του φύσεις· ἢ μία εἶναι ἡ ἀνθρώπινη, ἢ ἄλλη εἶναι ἡ θεία. Ἐνα πρόσωπο ὅμως ὑπάρχει· ἓνα! Μέ τήν θεία φύση του βλέπει τόν Θεό· ἢ, καλύτερα, βλέπει τόν Πατέρα, τόν Υἱό καί τό Ἅγιο Πνεῦμα. Μέ τήν ἀνθρώπινη φύση του βλέπει τούς ἀνθρώπους. Συνεπῶς ὁ Θεός βλέπει τούς ἀνθρώπους ὅχι βλέποντάς τους ἀπευθείας, ἀλλά βλέποντας τή θεία φύση τοῦ Υἱοῦ, ἡ ὁποία εἶναι ἐνωμένη μέ τήν ἀνθρώπινη φύση· καί συνεπῶς τούς ἀνθρώπους τούς βλέπει διὰ τοῦ Υἱοῦ.⁴²

Αὐτήν τήν εἰκόνα ἔχουμε μπροστά μας. Αὐτός εἶναι ὁ Μεσίτης Χριστός. Προσέξτε μόνο, οἱ λέξεις *μεσσίας* καί *μεσίτης* δέν ἔχουν καμμία σχέση μεταξύ τους. *Μεσσίας* ἐβραϊκά σημαίνει *χριστός*, *χρισμένος*, ἐνῶ *μεσίτης* εἶναι ἑλληνική λέξη. Μοιάζουν φωνητικά, ἀλλά δέν ἔχουν τήν ἴδια σημασία.

Βλέπουμε ἐδῶ νά ἐμφανίζεται ὁ Υἱός ὡς ἄρνιον. Ὑπάρχει ὅμως πάρα πολύ μεγάλη ἀντίθεση μέ τήν προηγούμενη εἰκόνα, τοῦ λέοντος. Εἶδαμε πώς ἓνας πρεσβύτερος ἔσκυψε καί εἶπε στόν Ἰωάννη *μήν κλαῖς· ὁ λέων τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, αὐτός μπορεῖ νά ἀνοίξει τό βιβλίο*. Ἐδῶ βλέπουμε ἓνα ἄρνιο. Ὑπάρχει μία ἀντίθεση μεταξύ λέοντος καί ἄρνιου. Εἶναι δέ γνωστό ὅτι τό λιοντάρι τρώει τό ἄρνι. Τό ἄρνάκι εἶναι ἄκακο, εἶναι πολύ ἀγαθό, εἶναι ἓνα ἁθῶο ζῶο καί ἀφελές.

λάβαινε, γιατί προφανῶς δέν εἶχε τις ἀπαιτούμενες τεχνικές γνώσεις, καί ἔτσι δέν προχώρησε σέ περιγραφή.

42. Καί οἱ ἄνθρωποι, ἀντιστρόφως, δέν μποροῦν νά δοῦν τόν Θεό, παρὰ μόνο διὰ τῆς ἀνθρώπινης φύσεως τοῦ Χριστοῦ.

Λοιπόν, όπως λέει ο Βικτωρίνος, ο Χριστός υπῆρξε λέων ἵνα νικήσῃ τὸν θάνατον, καὶ ἄρνιον ἵνα πάθῃ ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων.⁴³

Εἶναι δέ γνωστό ὅτι ἡ εἰκόνα τοῦ ἁμνοῦ ἦταν πολὺ οἰκεία στὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῶν Ἑβραίων. Εἶναι ὁ πασχάλιος ἁμνός, ὡς τύπος τοῦ Μεσσίου. Καὶ τό προμήνυσε ὁ Μωυσῆς αὐτό.⁴⁴ Ἀκόμα, ὁ Ἡσαΐας τό προτυπώνει αὐτό καὶ ἀποκαλεῖ τὸν Μεσσία πρόβατον, ἁμνόν.⁴⁵ Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς δείχνει τὸν Μεσσία, τὸν ὀνοματίζει καὶ λέει: *Νά ὁ ἁμνός τοῦ Θεοῦ, ὁ αἶρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.*⁴⁶ Ἐπίσης, ἡ πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία χρησιμοποιεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ ἁρνίου-Χριστοῦ, ὥστε ἐδῶ, στὸ βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως, νά μὴν χρειάζεται καμμία ἀπολύτως περαιτέρω ἐξήγηση, διότι οἱ ἀναγνώστες ἢ οἱ ἀκροατές γνωρίζουν πολὺ καλὰ ὅτι τό ἄρνιον εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Καὶ ἐπειδὴ ὁ ἁμνός ἦταν ἓνα κύριο ζῶο κατὰ τίς θυσίες, γι' αὐτόν τὸν λόγο, ὅσες φορές πρόκειται νά δηλωθεῖ ἡ ἰλαστήρια θυσία τοῦ Χριστοῦ, ἐμφανίζεται τό σύμβολο τοῦ ἁρνίου.

Ὅπως βλέπουμε λοιπόν, ἀγαπητοί μου, εἴτε περὶ σταυροῦ μιλήσουμε εἴτε περὶ ἁμνοῦ μιλήσουμε, εἶναι τό ἴδιο πράγμα.

*«Ἀρνίον ἐστηκός ὡς ἐσφαγμένον.»*⁴⁷

Περίεργο πράγμα! Φαινομενικῶς ἔχουμε ἓνα ὀξύμωρο σχῆμα. Προσέξτε: *«ἐσφαγμένον»* καὶ *«ἐστηκός»*!

43. Π. Μπρασιώτης, σ. 126.

44. Βλ. Ἔξοδ. 12, 5.

45. Βλ. Ἡσ. 53, 7.

46. Ἰωάν. 1, 29.

47. Ἀποκ. 5, 5.

Ἀλλά, ἂν εἶναι σφαγμένο, πῶς στέκεται; Ἀφοῦ εἶναι σφαγμένο!

Καί ὅμως! Ὅπως γράφει ὁ ἅγιος Ἀνδρέας Καισαρείας, «*Τό, ὡς ἐσφαγμένον, δηλοῖ τήν μετὰ τήν σφαγὴν ζωὴν αὐτοῦ· ἐν ᾗ ἐδείκνυ τὰ τοῦ πάθους σύμβολα, ὡς ἐσφαγμένον ἀληθῶς μετὰ τήν ἐκ νεκρῶν ἔγερσιν*»⁴⁸. Δηλαδή, δείχνει τήν διπλή φύση τοῦ Χριστοῦ. Διπλή φύση, ὡς πρὸς τό πάθος του καί τήν ἀνάστασή του· ἔπαθε ἐπάνω στόν σταυρό, σταυρώθηκε, πέθανε, ἀλλά νά, ζεῖ, γιατί ἀναστήθηκε.

Ὡραιότατα θά μπορούσε νά ἐκφρασθεῖ τό ἐσφαγμένον ἀλλ' ἐστηκός ἀρνίον ὡς ἐξῆς. Τήν Κυριακή τῆς Ἀναστάσεως, πού ἐμφανίσθηκε ὁ Κύριος στούς μαθητές του, εἶχε τά χέρια του τρυπημένα καί τήν πλευρά του λογχισμένη. Νά, λοιπόν, τό ἐσφαγμένον ἀρνίον· τά τρυπημένα χέρια καί ἡ λογχισμένη πλευρά! Καί ὅμως, στέκεται ὄρθιος· γιατί; ἀναστήθηκε ἀπό τοὺς νεκρούς.

Τί ὥραία εἰκόνα! Ἴσως συναντήσετε σέ παλαιохριστιανικά μνημεῖα αὐτή τήν εἰκόνα τοῦ ἐσφαγμένου ἀρνίου. Τί ὥραία εἰκόνα!... θαυμάσια πραγματικά καί ἐκφραστικότητα!

Ἀλλά ἐνῶ ἐμφανίζεται, ἀγαπητοί μου, ὁ Μεσσίας ὡς ἀρνίον –τό ἀρνάκι εἶναι ἄοπλο καί ἀδύναμο– ταυτόχρονα ὅμως φέρει ἐπτά κέρατα καί ἐπτά ὀφθαλμούς. Βλέπουμε δηλαδή ἐναλλασσόμενες σκιηῆς καί εἰκόνες ἐκ πρώτης ὄψεως ἀντιφατικές, πού ὅμως συμπληρῶνουν ὅλες τίς πτυχές τοῦ προσώπου τοῦ Χριστοῦ. Φέρει λοιπόν ἐπτά κέρατα καί ἐπτά μάτια. Τό κέρας, κα-

48. PG 106, 261A.

τά τήν Παλαιά Διαθήκη, εἶναι σύμβολο δυνάμεως, καί μάλιστα βασιλικῆς. Τό κέρασ θά τό δοῦμε πολλές φορές νά χρησιμοποιεῖται ὡς σύμβολο τῆς δυνάμεως. Φέρεῖ εἰπεῖν, στήν ὁδὴ τῆς ἁγίας Ἄννης, τῆς μητέρας τοῦ Σαμουήλ, ἀναφέρεται ἐκεῖ.⁴⁹ Καί γενικά, πολλές, πάρα πολλές φορές χρησιμοποιεῖται τό κέρασ.

Ὡστόσο ὁ ἀριθμός ἐπτά, σχετικά μέ τά κέρατα, ξέρετε τί δείχνει; τό πλήρωμα τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας καί τῆς δυνάμεως τοῦ ἀρνίου σέ ὅλη τήν κτιστή δημιουργία! στούς ἀγγέλους, στούς ἀνθρώπους καί στούς δαίμονες! Τελικά θά βασιλεύσει ὁ Χριστός, καί ἐνώπιόν του «πᾶν γόνυ κάμψη ἐπουρανίων καί ἐπιγείων καί καταχθονίων»⁵⁰. Αὐτό εἶναι τό σύμβολο τῶν ἐπτά κεράτων. Καί ὅμως ἀρνίον, καί ὅμως ἀρνάκι! Τί χαριτωμένο πράγμα!

Ὡς πρὸς τοὺς ἐπτά ὀφθαλμούς, γράφει ὁ προφήτης Ζαχαρίας: «Ἐπτά ὀφθαλμοὶ Κυρίου εἰσὶν οἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν»⁵¹. Ἐπτά ὀφθαλμοὶ Κυρίου εἶναι αὐτοὶ πού ἐπιβλέπουν πάνω σέ ὅλη τή γῆ. Ἐάν ἐκεῖ –προσέξτε αὐτό τό σημεῖο–, στὸν προφήτη Ζαχαρία, ὁ Θεός εἶναι αὐτός πού ἔχει ἐπτά ὀφθαλμούς, τότε καί ἐδῶ, στό παρόν χωρίο τῆς Ἀποκαλύψεως, τό ἀρνίον, πού ἔχει καί αὐτό ἐπτά ὀφθαλμούς, δηλαδή ὁ Ἰησοῦς, εἶναι Θεός! Εἶναι χαρακτηριστικό γιὰ τὴν χριστολογία τῆς Ἀποκαλύψεως τό χωρίο αὐτό. Σέ κάθε βῆμα μας θά βλέπουμε ὅτι ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἱστορικός Ἰησοῦς, πού ἔζησε στὴ γῆ μας πρὶν ἀπὸ δύο χιλιάδες περίπου

49. Γ' Βασ. 2, 1· 10.

50. Φιλίπ. 2, 10.

51. Ζαχ. 4, 10. Βλ. καί 3, 9.

χρόνια, εἶναι ὁ αἰώνιος Θεός πού ἐνανθρώπησε!

Εἶναι πολύ χαρακτηριστικό ὅτι οἱ ἑπτὰ λαμπάδες, τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ, βρίσκονται μπροστά στόν θρόνο τοῦ καθημένου καί ἀποστέλλονται στόν κόσμον· ὅπως καί οἱ ἑπτὰ ὀφθαλμοί τοῦ ἁρνίου, πού εἶναι πάλι τὰ ἑπτὰ πνεύματα πού ἀποστέλλονται στόν κόσμον. Ἐπτὰ λαμπάδες - ἑπτὰ μάτια. Ἐπτὰ λαμπάδες μπροστά στόν θρόνο τοῦ Πατρός, ἑπτὰ μάτια στό ἁρνίον. Εἶναι δύο διαφορετικά σύμβολα, ἀλλά τό ἴδιο ἀντικείμενο· τό Ἅγιο Πνεῦμα στήν πληρότητά του.

Προσέξτε ὅμως ἐδῶ. Τί σημαίνει αὐτό; Σημαίνει ὅτι καί ὁ Πατήρ καί τό ἁρνίον ἀποστέλλουν τό Πνεῦμα τό Ἅγιο στόν κόσμον.

Ἀκοῦστε τώρα πῶς τό λέει αὐτό στό εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου: «Καί ἐγὼ –λέει ὁ Χριστός– ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας»⁵². Ποιὸς θά στείλει τό Πνεῦμα τό Ἅγιο; Ὁ Πατήρ, πού θά τὸν παρακαλέσει ὁ Υἱός.

Παρακάτω γράφει: «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος –λέει ὁ Χριστός– ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός», πού ἐγὼ θά στείλω τὸν Παράκλητο, τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, «τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ.»⁵³.

Ὡστε καί ὁ Πατήρ στέλνει τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, καί ὁ Υἱός στέλνει τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὸν Πατέρα ἐκπορεύεται. Ἄλλο ἀποστέλλεται, καί

52. Ἰωάν. 14, 16-17.

53. Ἰωάν. 15, 26.

ἄλλο ἐκπορεύεται· εἶναι δύο διαφορετικά πράγματα. Τό ἐκπορεύεται δείχνει τή ζωή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος σέ σχέση μέ τόν Πατέρα· τό ἀποστέλλεται δείχνει τήν σχέση του μέ τόν κόσμον· εἶναι δύο διαφορετικά.

Προσέξτε λοιπόν. Ἀποστέλλει ὁ Πατήρ τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, ἀποστέλλει καί ὁ Υἱός τό Πνεῦμα τό Ἅγιο. Νά: οἱ ἑπτὰ λαμπάδες στόν Πατέρα μπροστά, τό Ἅγιο Πνεῦμα, τά ἑπτὰ μάτια στό ἄρνιον. Ὡστε καί ὁ Πατήρ εἶναι Θεός, καί ὁ Υἱός εἶναι Θεός, ἀλλά καί τό Πνεῦμα τό Ἅγιο εἶναι Θεός! Πόση Θεολογία, πόση Χριστολογία! Ὁλόκληρο τό Εὐαγγέλιο μέσα στήν Ἀποκάλυψη!

Καί ταυτοχρόνως, ἀγαπητοί μου, ξεδιπλώνεται μπροστά μας τό μέλλον τῆς Ἐκκλησίας μέσα στήν Ἱστορία.

Αὐτά γιά ἀπόψε.

Κυριακή, 31 Μαΐου 1981